

Til lukku, de Klerk og Mandela

TAD var ein stórsigur fyri tey svørtu, ein sigur fyri tey hvítu, ja, ein stórhending fyri allan heimin, tá ein stórur meiriluti av teimum hvítu við fólkaatkvøðuna í Suðurafrika í vikuni góvu F. W. de Klerk eina dygga álitisvátan. Meira enn 60% av teimum hvítu veljarunum góvu de Klerk loyvi til at halda fram við sínum reformpolitikki, sum miðar móti heilt at avtaka apartheidskipanina ella restirnar av henni og at geva teimum svørtu javnbjóðis rættindi í egnum landi, eit nú valrætt.

TAD var sera stórur spenningur undan júst hesi fólkaatkvøðuni, tí hon var mett at vera eitt antin ella — eitt framhald av tillagingini til demokrati ella byrjanina til eitt blóðugt borgarakriggj. Mong bóru ótta fyri, at tað seinna skuldi henda, og so mikið stórur hevur hesin ótti verið millum tey hvítu, ikki minst tey gomlu, sum annars ikki plaga at fara á val og millum tey enskttalandi múgvandi í Suðurafrika, at tey gjørdu av ikki at sita heima henda lagnudag, men heldur fara til valstøðini fyri harvið at bjarga landinum og ikki minst sær sjálvum og børnum sínum.

EINGIn ivi hevði verið um, at fekk de Klerk ikki undirtøku, so varð opið kríggj millum tey svørtu og tey hvítu. Hvussu múgvandi og sterk tey hvítu enn eru, so verður eitt borgarakriggj at merkja ragnarrok fyri tey eisini. Hetta hava tey vitað, og tí eru tey farin á val at stuðla de Klerk.

NÚ eru allar súðir syftar. Nú sær tað bara bjart út og alt skuldi verið í lagi. Man onkur hugsa. Men so er ikki. Tí leiðin á mál er long og drúgv, og fyri framman standa sera torførar samráðingar. Tað, sum vit kunnu ugga okkum við og fegnast um, og sum fyrst og fremst rekur óttan burtur, er, at teir báðir leiðararnir de Klerk og Mandela sýnast at hava álit á hvørjum øðrum. Og hetta er kanska tað mest týðandi, nú fleiri kollveltandi broytingar skulu gerast, broytingar, sum skerja valdið hjá teimum hvítu og sum geva teimum svørtu nógv størri vald.

HÓAST úrslitini siggja góð út, so eigur ein eisini at hava bæði bein á jørðini og seta kritiskar spurningar. Tí hvør sigur, at de Klerk nú uttan víðari sleppur ella vil geva teimum svørtu valdið í landinum eftir stuttari tíð, og hvussu nógv vald vilja tey hvítu í veruleikanum geva frá sær itl tey svørtu, sum nú í eitt mannaminni hava verið kúgað og tískil í mongum førum ikki hava fingið tað náttúrligu ballast, tey eiga at hava fyri at stýra og hava ábyrgd av landinum. Hugsíð bara um, hvussu nógv tað ikki man tyngja teir svørtu leiðararnar, at so mong svørt hvørki duga at lesa ella skriva og tískil tíansheldur hava fingið útbúgvingar, sum gera, at tey nú kunnu taka við teimum mongu størvunum, sum tey hvítu í dag einsamøll hava rætt og kunnleika til. Her eru nógvir trupulleikar at loysa, trupulleikar, sum ikki verða loystir eftir einum degi, men sum krevja tíð, tíð til hjá teimum svørtu at fáa neyðugar útbúgvingar innan øll øki.

ONKUR vil helst seta spurnartekin við endamálið við fólkaatkvøðuni. Mundi hon vera ætlað til at forhála yvirgongdina frá hvítum til svart stýri ella! Hetta kunnu vit so bara vóna ikki er veruleiki. Men at Mandela og de Klerk — eins og Butheleezi og aðrir leiðandi svartir — finna fram til eina loysn, sum gagnar øllum.

EIN vandi lúrir tó framvegis, tað er tann neistin, sum kann gera alt

Suðurafrika til eitt eldhav. Tað er um tað fer at eydnast hevndartystum hvítum á yðsta høggravonginum at gera av við Mandela. Hesin maðurin hevur so nógv at týða fyri tey svørtu, at tað verður endin á Suðurafrika, sleppa fanatiskir hvítir at gera honum ónáðir. Tí má tað vera ein av fremstu uppgávunum hjá de Klerk at seta síni trygdarlið til at verja Mandela.

MEN her finna vit nettup tann stóra vandan. Tí í trygdardeildunum hjá de Klerk finnast tey mest víðgongdu á høggravonginum, og tað kann væl hugsast, at tað millum hesi eru fólk, sum royna at finna sær eitt gott høvi at gera av við Mandela. Hesi lið hava longu gjort alt fyri at seta kilar millum svørtu bólkarnar fyri at umheimurin skal fáa ta fatan, at tey svørtu eru einki annað enn barbarar, sum ikki eru búgvín til at stýra sær og sínum. Og tað er júst hetta, sum ein av størstu apartheidviðhaldsmönnum í Vesturheiminum, føroyski fólkatingsmaðurin Óli Breckmann, hevur prædikað aftur og aftur. Hann hevur í skjótt 10 ár í Dagblaðnum umtalað tey svørtu sum nærsagt dýr og svín, sum eru ómyndug at taka nakra sum helst ábyrgd á seg. Og ANC hevur hann aftur og aftur, eins og tey víðgongdu í Suðurafrika, sum taptu fólkaatkvøðuna, skírt kommunistiskar bandittar. Fast takið sær, Óli Breckmann, og tý for f. at tú skal vera ein av okkara fólkaavalu fólkatingsmönnum.

Tað, sum nú er við at henda, er júst tað øvugta av tí, sum fólkatingsmaðurin Óli Breckmann hevur prædikað aftur og aftur. Hetta eigur Føroya fólk at verða mint á aftur og aftur, tí einaferð stendur aftur val fyri durum, og tá skal hann tveitast á dyr — m.a. fyri sína ómenniskjansligu og órættvísu skrivning og leiðlut í tí Suðurafrika, sum tykist at standa hansara hjarta so nær.

GUD viti hvat hann skal gera í Suðurafrika, tá tey svørtu har koma til valdið. Og tá hava vit heldur ikki brúk fyri honum í Føroyum. Hetta má og skal vera dómurin yvir ein politikara, sum hevur gjort øllum Føroyum fyri skommum við síni víðgongdu støði í júst hesum máli.

Sosialurin — fimm ferðir um vikuna!